SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 153. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 12, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го СЕРПНЯ 1993. Ч. 153. РІК С.

ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ РЕФЕРЕНДУМУ

Київ (УНІАР). — Тут 7-го серпня пресовий центр Верховної Ради України повідомив, що від місцевих рад, партій, громадських організацій і окремих громадян надходять листи з пропозиціями переглянути доцільність проведення референдуму. Комісії Верховної Ради проаналізували ці листи, а Президія Верховної Ради розглянула узагальнення постійних комісій і ухвалила постанову провести у третій декаді серпня пленарне засідання сьомої сесії Верховної Ради для повторного розгляду постанови про референдум.

Згідно з повідомленням „Рух-прес", проти проведення 26-го вересня референдуму виступає не лише Президент Леонід Кравчук, але й більшість членів Президії Верховної Ради України на чолі з її головою Іваном Плющем. Вони мають намір з початком пленарних засідань сесії Верховної Ради поставити питання про скасування постанови щодо проведення референдуму через брак грошей, соціально-політичну кризу та зростання напруження навколо неї, підсилюваного ворожими українській державі силами.

ВИКРИВАЮТЬ ЗЛОЧИНИ В УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ

Київ (УНІАР). — Керівництво генерального прокуратури провело пресову конференцію на тему „Стан законности в Збройних Силах і оборонній промисловості України".

Заступник генерального прокурора республіки генерал-лейтенант Василь Кравченко розповів представникам преси про криміногенну ситуацію у військах. За його словами, за півроку виявлено 453 злочини, з яких 162 доконані дезертирами. Порушено 134 карні справи. З'явився новий вид торгівлі — військовий. Розкрадають і продають бензину, автомобільні частини, зброю, знико навіть 60 ракет. Відсутність військових юристів не дає змоги виявити факти злочинности в армії. Військова прокуратура спроможна знайти злодія, але не може виявити умови, в яких скоєно злочин і не може з'ясувати дальшу долю викраденої зброї.

Генерал-майор Володимир Висоцький, полковник Петро Козир та полковник Григорій Омельченко розповіли про пляни відомства, які борються з корупцією і заявили, що для зменшення криміногенного напруження у військах необхідно збільшити штат щонайменше вдвічі.

Відбулося нагородження Фонду Митрополита А. Шептицького у Львові

Львів. — Рада Фонду Духовного Відродження ім. Митрополита А. Шептицького у Львові надає річно нагороди Фонду особам, які своєю працею допомагали у відродженні України та працюють для утвердження її незалежности. Перший раз це зроблено минулого року.

Після перегляду заяв громадських організацій ухвалено надати нагороди в 1993 році Ірині Сеник, Оксані Бризгун-Соколик та Михайлові Гориню. Церемонія вручення нагород і грошових нагород (100,000 карбованців) відбулася 27-го липня в приміщенні фонду у Львові. Святкове зібрання відкрила Оксана Сапеляк, яка ознайомила присутніх з працею фонду та оголосила рішення жюрі. Нагороджених представляв Іван Гель.

Ірина Сеник — поетеса і художниця, довголітній політв'язень тепер очолює в Бориславі осередок Союзу Українок, Оксана Бризгун-Соколик — голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, член Президії Світового Конгресу Вільних Українців, одна з шести заступників голови Української Всесвітньої Координаційної Ради в Києві, Михайло Горинь — довголітній політв'язень, народний депутат України і голова Української Республіканської Партії, один з шести заступників голови УВК Ради в Києві.

І. ДЕМ'ЯНЮКА НЕ БУДУТЬ СУДИТИ ВДРУГЕ

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Як подали вістки в радіо і на телевізійних новинах у середу, вранці 11-го серпня, прокуратура в Ізраїлі рішила не судити вдруге Івана Дем'янюка за його можливу участь як сторожа в концентраційному таборі в Собіборі чи у вишкільному таборі в Травниках. Своє рішення прокуратура передала до апеляційного суду, який в п'ятницю, 13-го серпня має остаточно проголосити свою постанову.

Оборонець І. Дем'янюка Йорам Шефтель висловив сподівання, що Дем'янюка на днях вкінці випустять з в'язниці.

„Справедливість вимагає повороту І. Дем'янюка до ЗСА"

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Під таким заголовком появилася стаття в недільному виданні щоденника „Стар Леджер" пера Карла Рована, з датою 3-го серпня.

Автор статті стверджує, що справжньою пробою відданости справедливості для громадськости є, коли вона в ім'я цієї справедливости зуміє побороти пристрасті та стати по стороні непопулярної справи. І тут він признає, що Федеральний апеляційний суд може бути гордий з того, що у випадку Івана Дем'янюка він так поступив і доручив Департаментові справедливости дозволити йому повернутися до ЗСА. І може бути гордий також Ізраїль, що тамошній Верховний суд підтвердив справедливий сумнів чи І. Дем'янюк був дійсно „Іваном Грозним" і тому рішив його звільнити.

На жаль, — пише К. Рован — Верховний суд піддався публічній опінії, яка була обурена звільненням І. Дем'янюка, і рішив судити його за перебування в Собіборі або в Травниках. Але суд в ЗСА видалив І. Дем'янюка лише на підставі того, що він був здогадним убивцем тисячів жидів у газових камерах Треблінки, а міжнародне право забороняє Ізраїлеві судити за інші провини і це вказує на те, що І. Дем'янюка тепер таки мусять звільнити і дозволити виїхати. Питання, однак, читаємо в статті, де він має їхати, коли Департамент справедливости ЗСА тепер твердить, що не зважаючи на все, І. Дем'янюк не може повернутися до своєї родини в Клівленді.

К. Рован стверджує, що апеляційний суд в ЗСА знає про фальшивки Бюра спеціяльних інвестигацій (ОСІ) а справедливість тепер вимагає, щоб І. Дем'янюк повернувся до ЗСА і щоб можна ствердити чи судді шостого дистрикту виконали свою ролю правильно.

У висліді тих фактів, автор статті уважає, що Ізраїль повинен негайно випустити І. Дем'янюка і відіслати його до ЗСА, а тут судді, які є справедливі, повинні вирішити чи йому треба повернути громадянство ЗСА, чи він справді повинен бути суджений за інші кримінальні проступки.

Україна отримує допомогу

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 9-го серпня, в приміщенні французької амбасади відбулася пресова конференція, присвячена наданню Україні обладнання з безпеки атомних електростанцій. Представники французького Інституту захисту та ядерної безпеки, передавши обладнання українським представникам, зазначили, що це обладнання найближчим часом дозволить використати інформаційні програми, призначені для запобігання катастрофам на атомних електростанціях. Техніка оцінюється в кілька сотень тисяч франків, але керівник французької делегації запевнив, що вся техніка — дарунок Україні, яка постраждала від катастрофи в Чорнобилі.

Голова державного комітету України з ядерної і радіаційної безпеки Микола Штейнберг підкреслив, що вся техніка високої якости, на відміну від старого обладнання, яке часто привозять в Україну. Фахівці, які обслуговують техніку, вже підготовлені у Франції та Німеччині.

На початку вересня в Україну має прибути також гуманітарна допомога від медичної служби Національної оборони ЗСА, делегація якої на початку серпня відвідала Україну. Військові медики ЗСА ознайомилися з системою охорони здоров'я в Україні та визначили першочергові потреби української медицини. На думку американських медиків Україна потребує головно матеріяльно-технічної допомоги.

Щодо інших видів гуманітарної допомоги, то Кабінет Міністрів створив спеціяльні комісії, які контролюватимуть розподіл цієї допомоги. Постанова Уряду передбачає продаж частини закордонної гуманітарної допомоги, щоб виручені гроші використати для допомоги малозабезпеченим верствам населення. Митний комітет та Міністерство закордонних справ зобов'язані надавати комісіям оперативну інформацію про всі випадки ввезення закордонної гуманітарної допомоги, що не включає предмети першої необхідности.

Контроль за виконанням постанови Кабінету Міністрів з цього питання покладено на віцепрем'єр-міністра Миколу Жулинського.

У Грузії вбили американського агента

Тбілісі, Грузія. — В неділю, 8-го серпня, в год. 9:30 вечора, на дорозі коло села Натахтарі в 25 км (15 миль) від Тбілісі, був вбитий американський агент Сі-Ай-Ей Фред Вудраф. Американець їхав у легковому авті „Нива". Разом з ним був Ельдар Гугуєладзе — начальник охорони Едуарда Шеварднадзе.

Зразу ж після того, як стало відомо про вбитого, на національному радіо виступив Е. Шеварднадзе, який назвав вбивство американського дипломата „безглуздим і трагічним". Ф. Вудраф приїхав у Грузію 3-го червня і збирався виїхати звідти 20-го серпня. Як і більшість американських дипломатів, він мешкав у готелі „Метехі", що його збудувала австрійська фірма в Тбілісі і часто виїжджав за межі столиці. У неділю Ф. Вудраф повертався з району Казбегі після поїздки по Військово-Грузинській дорозі. Про мету поїздки американця не повідомляють ні амбасада ЗСА у Тбілісі, ні Державний департамент.

У радіовиступі в неділю Е. Шеварднадзе підкреслив, що „в країні проявляють щораз більшу активність злочинні елементи. Це вимагає запровадження надзвичайного стану". У комунікаті амбасада ЗСА говориться про „безмірний біль колег у зв'язку з безглуздим і трагічним вбивством". „Велика родина співробітників амбасади, — сказано далі в комунікаті, — висловлює сердечну симпатію і співчуття жінці і дітям Фреда". У Вашінгтоні пресовий секретар Державного департаменту Сондра Мек-Карті висловила співчуття з приводу „жахливого інциденту".

Грузинський уряд почав розслідування, яке, мабуть, ні до чого не приведе, бо в цій країні вбивства стають звичайним явищем.

Газета „Ню Йорк Таймс" повідомила, що Ф. Вудраф був одним із співробітників Сі-Ай-Ей, які працюють у столиці Грузії. Однак представники Державного департаменту і Сі-Ай-Ей відмовилися підтвердити це повідомлення.

Україна постраждала від повені

Київ (УНІАР). — Тут 19-го серпня оприлюднено інформацію про втрати в наслідок злив і повені в північній частині України. На Рівенщині загинуло чотири особи, затоплено 4,400 будинків, зруйновано 10 мостів, шляхи, понад 30 кілометрів електромережі, під водою опинилися понад 30,000 гектарів угідь. Стихійне лихо викликане дощами, які не припинялися понад 40 днів. Загальна сума втрат перевершує 80 міл. дол.

Населення Києва і области занепокоєне повінню на ріці Уж, яка радіяційні грунти з навколочорнобильської зони несе в ріку Прип'ять і далі в Київське водосховище. Начальник Державного управління охорони довкілля в Київській області Валентина Окіпна повідомила, що в річці за час повені в чотири рази підвищився вміст стронцію-90, цезію і плутонію. Грунтові води підійшли близько до радіяційних причорнобильських захоронень. Але рівень води в ріці Уж почав знижуватися. В цьому регіоні збитки від повені досягли 10 більйонів карбованців.

БІЛЬШІСТЬ АМЕРИКАНЦІВ НЕЗАДОВОЛЕНІ ЕКОНОМІЧНИМ ПЛЯНОМ Б. КЛІНТОНА

Вашінгтон. — На урочистій церемонії в Білому Домі у вівторок, 10-го серпня, президент Билл Клінтон надав сили закону своєму економічному плянові, який минулого тижня схвалив Конгрес. „Після 12 років плачевної економіки країна починає рухатися у новому напрямі, — сказав Президент, звертаючись до членів свого кабінету, сенаторів, конгресменів та інших, запрошених на церемонію підписання законопроєкту. — Тепер ми маємо справжнє справедливе зведення податків".

Коли Б. Клінтон рекламував свій плян, який дістав найімінімальнішу підтримку в Конгресі (у Палаті Репрезентантів — 218:216, а в Сенаті — 51:50, при чому вирішальний голос належав віцепрезидентові Албертові Горові), газета „Вашінґтон Пост" опублікувала результати опитування громадської думки, проведені спільно з телевізійною компанією Ей-Би-Сі. Опитування дало такі результати:

- 66 відс. американців вважають, що плян Клінтона передбачає надто велике збільшення податків і надто мале зменшення видатків;
- 48 відс. виступають проти пляну і 43 відс. підтримують його; тиждень тому прихильників і противників було порівно — 38:38;
- 46 відс. впевнені, що плян Клінтона не дасть можливости зменшити дефіцит бюджету і 45 відс. мають надію, що дефіцит зменшиться;
- 54 відс. виступають проти підвищення податку на бензину і 46 відс. підтримують цей податок;
- 51 відс. оцінює працю Клінтона негативно і 45 відс. схвалюють зроблену працю.

Коментуючи результати опитування громадської думки, пресовий секретар Білого Дому Ді-Ді Маєрс пояснила їх „неточною інформацією", яку дістають американці. Вона висловила впевненість, що чим більше країна дізнається про плян Президента, тим більшою підтримкою цей плян буде користуватися.

Виступаючи у вівторок в Білому Домі, Б. Клінтон і А. Гор характеризували економічну програму Президента як „перемогу тих, хто вірить у напружену працю".

Американці підтримують діяльність київського психіятра

Ню Йорк (Л. Дражевська). — Американська добродійна організація — Стенлі Фундація, яка уже кілька років підтримує науково-дослідчу працю в ділянці психічних хвороб, цього року виділила 32 дотації вченим у різних країнах світу. Одна з них призначена д-рові Семенові Глузманові в Києві. Він викладає українським психіятрам сучасні методи діягнози психічних хвороб з метою створити базу для науково-дослідної праці.

Про дотацію д-рові Глузманові було повідомлення в газеті „НАМІ Адвокат", органі організації Крайовий союз для допомоги психічно хворим.

Як відомо, в роки застою д-р Глузман боровся проти запроторення дисидентів до психушок, був заарештований і ув'язнений.

У СВІТІ

ТРОЄ ЧЛЕНІВ палестинської делегації на вашінгтонських мирних переговорах — Ганан Ашраві, Фейсал Гусейні і Саїд Ерекат заявили, що резигнують зі своїх становищ — через незгоди з лідером Палестинської визвольної організації Ясіром Арафатом. На їхню думку, він робить „занадто великі поступки ізраїльтянам". Відомо, що Я. Арафат відмовився негайно вимагати самоуправління для мусулманської східньої частини Єрусалиму. Зі свого боку, ізраїльський уряд від самого початку переговорів вважає нереальним надання самоуправління цій частині своєї історичної столиці. У зв'язку з цим спостерігачі висловлюють припущення, що ізраїльтянам доведеться вдатися до прямих переговорів з Палестинською визвольною організацією.

УРЯД ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКОЇ Республіки зробив несподіваний крок назустріч вимогам африканського населення щодо створення на території країни „фольксстата" — „держави тільки для білих". У висліді переговорів між міністром конституційного розвитку ПАР Рульофом Мейєром і лідером Африканського народного фронту Констандом Фільюном прийнято рішення про створення спеціяльного підкомітету міністерства, який має випрацювати способи „здійснення самовизначення африканерів". Лідер Консервативної партії Південної Африки Фердинанд Гарценберг заявив, що 90 відсотків білого населення ПАР не підтримують проєкту нової конституції країни. „Якщо уряд не допоможе нам створити „фольксстаат", то наш народ доможеться самовизначення засобами, які не матимуть нічого спільного з мирними переговорами", — застеріг лідер консерватистів.

ПРЕЗИДЕНТ ІРАКУ Саддам Гуссейн, виступаючи зі зверненням до народу з приводу 5-ої річниці закінчення війни з Іраном, гостро висловився проти Теграну, звинувачуючи іранців, нібито вони „діяли в інтересах З'єднаних Стейтів і світового сіонізму, намагаючись створити нову імперію в регіоні". Водночас Багдад закликав Організацію Об'єднаних Націй вжити негайних заходів для припинення „ворожих дій Ірану проти північних іракських територій". У листі на ім'я генерального секретаря ООН Бутроса Бутроса-Галі Ірак заявив, що зберігає за собою право „адекватно відповісти на агресію Ірану необхідними для цього засобами".

НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ Ден Жун, молодша дочка китайського лідера Денга Шіяопіна, виступить у Гонг-Конгу на презентації своєї книжки „Мій батько Денг Шіяопін". Гонконгська газета „Савт Чайна Морнінг Пост" пише, що монографія містить маловідомі біографічні факти і подробиці історичних епізодів, які стосуються життя патріярха китайської політики.

В АМЕРИЦІ

ЩОБ НЕ БУТИ НАДТО позаду свого суперника Рудолфа Джуліяні, посадник Ню Йорку Дейвид Дінкінс також вже розпочав передвиборчу кампанію через радіомовлення. Одначе він це використовує свою рекляму на збирання фондів і добровольців до праці у передвиборчому бюрі.

ДЕЛЕГАЦІЯ МЕДИЧНОЇ служби Національної гвардії ЗСА закінчила свої відвідини в Україні. Військові медики ознайомилися з системою охорони здоров'я України та визначили першочергові потреби української медицини. На думку медиків ЗСА система охорони здоров'я в Україні потребує підтримки головно у матеріяльно-технічній сфері, оскільки Україна забезпечена висококваліфікованими фахівцями-медиками. Міністерство оборони України заявило, що наступні відвідини медичної служби Національної гвардії ЗСА з першим вантажем гуманітарної допомоги прибуде в Україну на початку вересня.

ВИСОКОПОСТАВЛЕНІ чинники Уряду президента Билла Клінтона заявили, що ЗСА не зможуть відтягнути свого військового контингенту з Сомалі, як довго ген. Мохаммед Фараг Айдідс і його плем'я залишаються шкідливою політичною та військовою силою в країні. Ці підсумки зроблено день після того, як в Сомалі вбито чотирьох американських вояків, а політичні спостерігачі твердять, що це також вказує на послідовне поширення оригінальної місії ЗСА, яка заповідалася на короткотривалу допомогу населенню від голодової смерти, а тепер закроюється на довшу справу, щоб допомогти увести країну назад на рейки стабільности.

ПРИ КІНЦІ МИНУЛОГО місяця Сенатська торговельна комісія відбувала переслухання у справі Північноамериканського вільного торговельного договору, на які запрошено кількох визначних противників цього договору та звернулася до Уряду президента Билла Клінтона, щоб прибув хтось з прихильників цього договору. Одначе ніхто з офіційних чинників не прибув і ті, які виступають проти вищезгаданого договору, мали поле до попису. Хоча в кінці Департамент сільського господарства прислав писемну оборону згаданого договору, але то було запізно і його не взято до уваги. Коли звернулися за вияснениям до Уряду, то пресова секретарка Білого Дому Ді Ді Маєрс у понеділок, 9-го серпня, заявила, що президент Б. Клінтон у загальному підтримує договір, якщо в ньому будуть окремі запевнення про права робітників і охорону довкілля. При цьому підкреслила, що Президент постійно говорив, що до справи договору повернеться аж після схвалення бюджету, „бо в той самий час можна провадити тільки одну війну".

На Союзівці проходить учительський семінар

Учасники вчительського семінару на Союзівці

Союзівка. — Тут на оселі Українського Народного Союзу від 1-го серпня 1993 року проходить щорічний двотижневий вчительський семінар, дев'ятий з черги, організований Українською Шкільною Радою Америки під спонзорством Українського Народного Союзу.

Тяжко не добачити чи не доцінювати значення, як зазначив д-р Євген Федоренко, керівник і організатор учительського семінару, цього вишкільного вчительського осередку для дальшого існування шкіл українознавства, а також для вчителів з України, котрі мають особливу нагоду

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to:

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Бомби проти Сербії у Боснії?

Вертаючися з Близького Сходу до ЗСА — державний секретар Воррен Кристофер зупинився під кінець минулого тижня в Італії, де відвідав американський літаконосець на Адріятицькому морі. На телевізійному екрані можна було бачити Кристофера, як стискав руки кількох американських пілотів і можна було почути його коротку, але дуже рішучу й різку промову на адресу Сербії. Він перестеріг Сербію і сербські меншини у Боснії, щоб вони не легковажили рішення Америки бомбардувати з літаків сербські артилерійські становища, з яких безупинно обстрілюється столицю Боснії-Герцеґовини Сараєво. Серби оточили вже Сараєво, залишивши тільки один вільний шлях, яким довозиться мешканцям того міста харчі й ліки. Ситуація тих мешканців трагічна: у місті нема світла, нема водопровідної води, більшість того колись прегарного міста в руїнах, нема родини, яка не принесла вже смертні жертви.

Боснійські мусулмани не капітулюють, дармащо їх стратегічна ситуація безнадійна: найгірше, що ембарґо на довіз зброї вдарило односторонньо по жертвах аґресії, по Боснії, а не по аґресорах — сербах. Коли провалився первісний плян президента Билла Клінтона перевести збройну інтервенцію у користь Боснії, звужено той плян до меж — збомбардування позицій сербської артилерії довкола міста. Пресове аґенство Ассошіейтед Пресс принесло в минулу неділю вістку з Брюсселю, столиці Бельгії, де перебуває головна квартира Північно-Атлантійського Пакту Безпеки (НАТО) з твердженням, що НАТО схиляється вже до американського пляну — рятувати Боснію бомбардуванням сербських артилерійських позицій. Канада, Італія, Англія і Франція мають своїх вояків у рядах міжнародного війська Об'єднаних Націй, яке береже шлях достави харчів до Сараєво, — існує поважна загроза для життя отих вояків, бо нема ґарантії, що скидувані бомби поцілять тільки сербську артилерію.

А втім, ця справа має також поважний політичний аспект: ми чули коментар одного високого американського урядовця, який висловлював острах, що відмова від пляну звуженої інтервенції у користь Боснії — підріже повагу ЗСА у міжнародному світі і похоронить їхній престиж в очах балканських народів. У Женеві засідає від поверх року мирова конференція, спонзорована Об'єднаними Націями й Орґанізацією европейської спільноти, яка задарма намагається знайти мирову розв'язку конфлікту.

Проголошувано десятки воєнного перемир'я, що його серби зараз же ламали. Плян поділити Боснію на три автономні частини ніби знайшов апробату Сербії і сербської громади в Боснії, але дальше обстрілювання сербськими далекобійними гарматами Сараєва з очевидною метою заволодіти тим містом — поставило ЗСА й Головну квартиру НАТО у трудну ситуацію. Билл Клінтон різко критикував президента Буша за ніби байдужість супроти долі жертв сербської аґресії — дістати тавро такої самої байдужности — це поважний удар по престижі ЗСА і теперішнього президента. Джордж Буш був майстром у здобуванні від Ради Безпеки ОН та від усього міжнародного світу потрібних йому уповноважень. У війні проти Іраку він, Буш, зліпив коаліцію 58-ми держав та дістав 10 потрібних йому резолюцій Ради Безпеки ОН, — президент Клінтон не має тієї зручности, він не має авторитету здобувати собі згоду західних союзників телефонічними розмовами. Воно ще більше ускладнює скомпліковану ситуацію.

Американське суспільство любить покази активізму на міжнародній арені. Тому воно сприяло втручненню у Панамській Республіці й інтервенції проти Іраку. Чи це повториться у випадку з Боснією — покаже майбутність. Покищо маємо заяву Воррена Кристофера, сумніви в Головній квартирі НАТО й невдоволення на Женевській конференції, що, хай і обмежена, інтервенція американського летунства — продовжить радше війну, а не припинить її.

Микола Бараболяк

ЗІ ЗАХОДУ МІЛІТАРНА ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНИ?

Переглядаючи у місцевій бібліотеці нові видання, натрапив я на обкладинці однієї таке: „Коли Україна відмовилась передати Росії намагазиновані у неї нуклеарні ракети, послано американські збройні сили, щоб це вимусити. Цю подію використовує націоналістична Німеччина, щоб посягнути по статус наддпотуги світу". Очам не давав віри. Пересправи про нуклеарну зброю між ЗСА й Україною предметом повісти, великого формату книги на 543 сторінки друку зі стратегічними мапами й іншими додатками? Автором книжки є відомий письменник воєнного жанру Геролд Койл. Титул повісти — „Десять тисяч" (The ten thousands by Harold Colte, Simon and Schuster, 1993, 543 pp. $22.50).

Прочитав я цю книжку так „біг пес через овес", бо не ставало терпцю на описи баталій і стратегічних маневрів, у яких автор виглядає великий знавець і містець. Я стежив тільки за політичними висновками.

Зав'язок цієї повісти можна з'ясувати цитуючи слово державного секретаря Соареса до лідерів Конгресу в кабінеті президента ЗСА Авґела Вілсона: „Як відомо уряди Росії й України не зуміли дійти до порозуміння щодо нуклеарної зброї, яка на Україні... Економічні санкції проти України, включивши відтяття достави нафти для України, викликали для України труднощі, але успіху не мали. Заходи Росії та інших держав, які ще є членами СНД, проти України, тільки посилили детермінацію Уряду України затримати зброю. Вони твердять, що тут йдеться про самовизначення і суверенітет їхньої держави, і тому не поступляться. Тож ЗСА не залишається ніщо інше як збройно приневолити Україну віддати цю, небезпечну для миру у світі, зброю".

Атака на Україну готовилася у глибокому секреті. Йшлося про те, що атака мала бути здійснена американськими силами, стаціонованими ще досі у Німеччині. Йшлось про те, щоб заскочити німців, які на таку акцію не погодились би. Україна очевидно не сподівалась збройної атаки зі сторони ЗСА. Всі збройні сили України були сконцентровані на російському кордоні, відтіль бо грозив Україні напад. Перед Німеччиною закамуфляжовано акцію в той спосіб, що командир американських збройних сил у Німеччині, Ел Малін, буцімто „збунтувався" проти Вашінґтону, і на власну відповідальність напав на Україну.

Операціям проти України присвячено біля 100 сторінок повісти. Офензива йде через Словаччину, на Ужгород і Мукачево з прицілом на Сваляву, де стаціоновані українські ракети. Мапка позначує позиції української панцерної бриґади біля Чопу, американської ударної сотні під командою капітана Ненсі Козак (жінка-герой, яка має внести у повість романтику), та американської бриґади, завдання якої досягти ракети. Дістати ці ракети не вдається, бо героїчні українські бійці їх детонують і самі притому гинуть. (Сумно тільки, що чомусь прізвища тих героїв російські). Як дістали ці американські герої решту ракет з України не описано в деталях, сказано загально, що „місію виконано".

На дальших 400-сторінках повісти йдуть описи боїв американських частин з німецькими. Німецькі панцерні з'єднання замикають американцям дорогу на північ до моря. Остаточно американці без надто великих жертв пробилися до Балтики. Не всі німецькі політичні кола йшли на повний розрив з Америкою. За повне визволення від американської опіки є в повісті тільки канцлер Руфф. Він бажає понизити ЗСА за те, що вони без його відома заатакували з території Німеччини союзну державу, і змусити американців піддатись розоруженню. Та більшість парляменту є проти такої політики. Тож одні генерали б'ються з відступаючими до Бременгавену американськими з'єднаннями, інші їм скрито допомагають. Перевагу беруть урешті проамериканські кола. Американська пропаґанда кидає канцлерові Руффові, що він „наці" і змагає до фашистської диктатури. В тих умовах шеф штабу, приятель канцлера, кладе перед Руффом пістолю. Самогубством канцлера Німеччини закінчується намагання її не бути підніжком ЗСА. Гине канцлер Німеччини, але гине теж, щоб рятувати гонор ЗСА, як держави-неаґресора, ген. Малін, який для добра Америки взяв на себе тавро бун-

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Богдан Марків

В. Барабанов знову в Ґордон Голл

Дивні дороги стеляться не раз нашим мистцям на чужині. Віктора Барабанова мали ми нагоду пізнати вперше в концертовому центрі Мюзік Мавнтен в Коннектикат ще в 1988 і в 1989 роках, коли він був альтистом київського Квартету ім. М. Леонтовича. Проте наступний час приніс для нього зовсім нові ситуації. Шукаючи твердого ґрунту для себе й своєї родини, Барабанов дістав працю в оркестрі в Мехіко, а звідтам був заанґажований до однієї симфонічної оркестри в Японії, де він заякорений і досі. При цих його шуканнях відіграла напевно поважну ролю журба за родину й здоров'я двох малих дітей, яких чорнобильська катастрофа захопила в Києві.

А тепер з'явився В. Барабанов знову у Мюзік Мавнтен в Коннектикат не тільки із своїм японським досвідом, але теж з музичним ансамблем „Кіку", який він зорганізував ще у 1991 році і з яким концертував в Японії та Австралії. Про його японський досвід не будемо тут говорити, бо про це він оповідав у інтерв'ю, яке було надруковане у „Свободі" з 12-го травня минулого року. Одначе, нам конечно дещо сказати про ансамбль „Кіку" та його концерт у Мюзік Мавнтен в неділю 1-го серпня.

Назва „Кіку" трохи несподівана для нашого вуха, одначе вона дуже серйозна. Вона означає квіт хризантеми, який в емблематиці імперської родини в Японії відограє визначну ролю. А якщо йдеться про особовий склад, то найкраще зацитувати інформацію з програмового листка в Мюзік Мавнтен: „Ансамбль об'єднує трьох японців, двох українців і одного росіянина, щоб отворити дорогу різним інтерпретаціям репертуару камерної музики". Друга українська сила в ансамблі — це дружина Віктора, піяністка Наталія Барабанова.

Незважаючи на визначну участь неяпонських сил, „Кіку" — це японський ансамбль з осідком у Каназаві, Японія. В ньому діє загальна сучасна японська постава йти — теж у музичній сфері — у широкий світ, а особовий склад ансамблю, так нам здається, тільки скріплює таке унапрямлення. І це видно було на концерті 1-го серпня.

Тут три четверті програми зайняли твори західньої (в широкому значенні) музики. Це „Увертюра на жидівські теми" Сергія Прокоф'єва, Квартет Ц-дур Гайдна, що повстав точно двісті літ тому, і врешті Клярнетовий Квінтет з 1815 року Карла Вебера. Між ці речі був вставлений струнний квартет сучасного японського композитора Тору Такемітсу (річник 1930).

Твір Прокоф'єва — це секстет для фортепіяно, клярнету і струнного квартету. Він базований на жидівському фольклорі й опрацьований в дусі традиційної музики. Виконаний ґраціозно: тут відчуваємо і смуток і проблиски іронії.

Твір Такемітсу, що повстав 1980 року, це квартет, що щедро вживає модерні засоби: рафіновані метричні зміни включно до півударів і вражаючі дисонансові гармонії. Слухачі з вдячністю і вдоволенням прийняли цей скомплікований твір.

Друга половина концерту принесла квартет Гайдна. Тут видно працю Барабанова. Виконання гідне довершеного ансамблю.

Концерт закінчився досконало підібраним і бравурним Клярнетовим Квінтетом Карла Вебера. Твір основоположника німецького романтизму хоче дати слухачеві більше як тільки технічні фінезії: він хоче дати метафізичну глибину. Ентузіястична реакція публіки спонукала ансамбль повторити „Рондо", останню частину твору.

У неділю 15-го серпня ансамбль „Кіку" дасть ще один концерт у Мюзік Мавнтен. Після цього виступить з концертами у Мехіко і вертається до Японії, щоб взяти участь у Міжнародному фестивалі камерної музики в місті Осака.

Тарас Романюк,
Львів

ФОНД В. ЛУЦІВА — ОСНОВА НОВІТНЬОЇ БІБЛІОТЕКИ НТШ У ЛЬВОВІ

На прикінці 1993 року минає 120 років від часу заснування фонду для розвитку української літератури і культури під назвою Товариство ім. Шевченка.

Міркуючи про значення Наукового Товариства ім. Шевченка мусимо згадати про Книгозбірню Товариства — скарбницю українського друкованого слова. Утворення Бібліотеки тісно пов'язане з реформою 1892 року, тобто з перетворення Товариства ім. Шевченка на Наукове, а зростання книжкових фондів — завдяки особливій опіці Олександра Кониського, Михайла Грушевського, Івана Франка та самовідданої праці бібліотекарів — Михайла Павлика, Володимира Дорошенка, Івана Кревецького. До 1939 року Бібліотека НТШ нараховувала близько 300,000 томів і вважалася найповнішою колекцією книг з проблем українознавства. Це одне з найвагоміших досягнень НТШ. Але починаючи з 1944 року, бібліотечні фонди зазнали серйозних випробувань і трагічних втрат. Німецькі окупанти вивезли архівні та рукописні матеріяли. Цілеспрямовано і методично вилучалися і знищувалися книги під час панування большевицького режиму. Після 50-ти років занепаду розчленована Бібліотека НТШ періоду 1892-1939 років (що має вже історико-меморіяльне значення) стараннями директора Львівської Державної Наукової Бібліотеки ім. В. Стефаника АН України, дійсного члена НТШ у Львові Лариси Крушельницької відновлює свій первісний стан.

Сучасний період в історії Бібліотеки НТШ пов'язаний з відновленням діяльности НТШ у Львові. У червні 1990 року започатковано нову книгозбірню, основний напрям роботи якої незмінний — це збір українознавчої літератури, що друкована як в Україні, так і за її межами. За останні десятиріччя у різних країнах світу вийшла друком значна кількість книжок, яка розцінювалася у колишньому СССР як еміґраційна і тому непотрібна, а то й шкідлива.

Нині колосальний масив друкованої продукції, інтелектуальна спадщина столітньої еміґрації, повертається додому.

1992 року на адресу Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові надійшов королівський дар з далекої Америки. Василь Луців, професор Пенсильванського університету, заповів свою особисту бібліотеку, що налічує понад 22,000 томів, НТШ у Львові. Поступок гідний подиву. Тисячі томів різноманітних за змістом і характером видання, що так чи інакше торкається теми України, а також загального процесу світової культури, тепер належать українському народові і збережуться у Бібліотеці Наукового Товариства. Проф. Луців, наполегливий збирач, дослідник і популяризатор української книги меценатом і фундатором новітньої Бібліотеки НТШ.

У газетному дописі неможливо здійснити вичерпну аналізу якісного і кількісного складу Бібліотеки, але із того, що вдалося оглянути й описати насьогодні напрошується єдиний висновок — маємо маштабну і унікальну колекцію книг. Наведемо побіжно характерні розділи Бібліотеки В. Луціва.

Значна частина літератури стосується історії України, серед якої хочу виділити перші видання М. Костомарова, П. Куліша, М. Грушевського, О. Барвінського, І. Крип'якевича, Д. Дорошенка, М. Аркаса, Т. Коструби.

Значна частина книжок присвячена історії Церкви. Ця актуальна тема належно висвітлена з усіх сторін (М. Гарасевич, І. Пелеш, В. Абрагам, А. Великий, І. Власовський, І. Нагаєвський, М. Чубатий, І. Огієнко, С. Сабол, Е. Голубинський). Поряд з ґрунтовними дослідженнями, монографіями, нарисами про перші кроки християнства на землях України, церковної політики Заходу і Сходу та боротьби за національне обличчя Церкви є у бібліотеці богослужебна література, наприклад „проповіді" отців Теодора Савойки, Івана Бартошевського, Еміліяна Криницького, „Догматика" Леоніда Лужницького і Олексія Торонського, „Пастирське Богословіє" Юліяна Пелеша, першого підручника для духовних осіб, що вийшов у світ у Відні 1885 року.

Велике зацікавлення дослідників викличуть, без сумніву, праці українських політиків та політологів. Серед авторів відомі і менш відомі імена: Володимир Винниченко, Ісаак Мазепа, В'ячеслав Липинський, Володимир Старосольський, Дмитро Донцов, Іван Лисяк-Рудницький, Микола

(Закінчення на стор. 4)

Діма

Тополі

Часом приходлть мене навістити
Аж з-за Дніпра
Дві тополі знайомі,
Що колись по дорозі до школи росли...
Стануть собі під вікном,
Голови схилять, в кімнату заглянуть,
Зашелестять:
— Ну, розкажи нам, як ти живеш...
Я не кажу їм нічого.
Я мовчки
Зором спиваю зелене тепло
З їхніх листків
І відчуваю, як тане
Лід чужини на втомленім серці.

Мирослав Семчишин

ОСВІТА І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

III

Погляди, зауваження і міркування представників діяспоральної науки для ініціяторів і співавторів того ґіґантного видання важливі і необхідні. Ось якими словами закінчив свій виступ академік Вервес і предсідник цієї вийняткової сесії проф. Дм. Штогрин відкрив дискусію. З великою увагою присутні вислухали інформації і арґументації гостей з України, репрезентантів Академії Наук, але ж виявилось що лише невелика кількість їх мала нагоду ознайомитись з текстом брошури, бо не усім учасникам конференції гості з Києва роздали її для докладного ознайомлення. Все таки до слова в дискусії зголосилось 13 осіб, а в другій черзі ще кількох так, що можна було очікувати доволі всебічного розгляду різних аспектів цього академічного проєкту найвищих наукових кіл України. Незважаючи на відчуття абсолютної потреби такого академічного видання, що поруч енциклопедії має стати основним джерелом про стародавню, новішу як і сучасну культуру українського народу у всіх періодах її історії, і в багатстві її різновидних жанрів, майже всі дискутанти підійшли доволі критично до пляну-проспекту.

— „Добре, що досі такий твір не появився", бо був би він продуктом марксо-ленінської ідеології, яка і досі відчутна у підході до української культурної проблематики. Чи справді тепер добрий час на таке видання і чи зможуть автори, чи редактори себе відповідно перебудувати? Ось такими словами започаткувала дискусію Лариса Онишкевич. Її зокрема не задовольняють статті про Україну XX сторіччя і про сучасний театр.

— Тип 5-титомової, люксусово виданої книги про нашу культуру не відповідає потребам часу. Краще б написати меншетомову книгу, посередню між енциклопедією і історією; воно мало б виховне і національне значення (Н. Козякіна, Петербург).

— Деякі концепції авторів несприятливі (напр., „великоруська держава", „вітчизняна війна"). Не можна відкидати історичних концепцій, випрацьованих в діяспорі. Дивно, що редакцію такої книги очолює академік Патон, президент АН — за покликанням інженер електрозварювання металів (Р. Сербин, Канада).

— Поділ на розділи як в Енциклопедії, а так воно не повинно бути. Підбір фахівців — непродуманий, як і принцип побудови. Не показаний процес еволюції української ментальности (Сергій Білокінь).

— У пляні-проспекті недостатньо наголошене XX сторіччя. Адже йдемо назустріч XXI сторіччю. Редактори не доцінюють ролі Церкви в розвитку української культури. Головна редакція повинна була розіслати анкети до компетентних науковців, зокрема діяспори, запросити до співпраці неукраїнських дослідників, а такі вже є (Л. Рудницький).

— Час на видання такої книги у п'яти томах невідповідний; до тогож є низка неґативних зауважень. Чи структура твору є тверда (недискусійна) чи м'яка? Діяспоральна наука могла би теж добре причинитись, а виходить, що тільки шість фахівців запрошено з діяспори (тобто 17 відс. усіх заанґажованих) Видання такого важливого твору — відважний крок, але треба його поліпшити (О. Воловина, Канада).

— Культурологія в світовій науці дуже актуальна і важна. В українському проспекті підхід до культурних процесів банальний. В авторів статтей деяких розділів немає переосмислення часу, про який пишуть. Підбір авторів-химерний. Треба написати про культурні процеси діяспори (Б. Рубчак)

— „Чи ми готові"? Ми, тобто АН України. Такими словами започаткував свій виступ Я. Розумний (Канада). Ось уже вдруге прозвучало реторичне питання, спрямоване на адресу київських академіків, бо вперше такий же сумнів прозвучав у Лариси Онишкевич. Він нагадав слова визначного вченого з України, що опинився на еміґрації у 43-му році в Галичині і вже на другій чи третій, після Німеччини, еміґрації у ЗСА визнав, що сім років тривав у нього процес психологічного переформування... Йому дивно, що в списках проспекту є 180 авторів, а їхні прийняті статті писатиме тільки два редактори. Є велика потреба у підручниках для вищих учбових заведень; видання історії культури тепер не на часі.

Нібн продовжуючи думки проф. Розумного, черговий дискутант Б. Грабовецький (Канада) прямо сказав: краще відкласти проєкт і подбати про підручники. Один з таких підручників (М. Семчишина „Тисяча років української культури") уже появився в Україні передруком (як друге видання), але цього мало; подібних підручників треба куди більше, ствердив у своєму виступі голова Українського Історичного Т-ва Л. Винар (Кент, Огайо). Історія українського культурного процесу — це преважлива справа і до неї треба підходити дуже уважно. Проспект має недомоги, але щойно тепер просять нас про наш погляд на нього. Ми не ми не можемо виступати проти самої появи, але у теперішньому проспекті багато недоробок.

Критично висловились теж про проспект Ганна Чумаченко з далекого Херсону; на деякі проблеми географічного порядку в трактуванні історії української культури звернув теж увагу І. Стебельський (Канада). Коротко забрав голос і автор цих рядків. Крім усіх інших підходів до справи, видання має теж свій виховно-політичний аспект, бож має заманіфестувати суть і багатство нашої культури так перед нашими північними сусідами, як і перед мільйонами зрусифікованих земляків. Але нам нічого вже змінити, бо праця над виданням вже давно почалася. Краще було б видати тритомник у формі відповідно опрацьованих есіїв про нашу культуру, а колись і більше видання.

Деяке відпруження у дискусії вніс виступ відомого нам з його доповідей в Америці професора Львівського університету Я. Ісаєвича (його спеціяльність — українська культура XVI—XVII сторіч). Він, як член редколегії, запля-

(Закінчення на стор. 4)

Дипломатична служба потребує негайної допомоги

Коли візьмемо до уваги завдання дипломатичної служби у державобудівничому процесі, то винятковим аспектом цього важливого процесу є нав'язування і підтримування політичних, культурних і економічних зв'язків з державами, які є в повному обсязі потрібних дипломатичних стосунків для відстоювання національних інтересів України, які заторкують різноманітні контакти, почавши від стосунків на президентському рівні, чи Кабінету Міністрів, а кінчаючи на стосунках з політичними партіями, політичними рухами, рівно ж по лінії науки, культури, бізнесу, а також приватних контактів з окремими громадянами. Дипломатична служба України відіграє важливу ролю у розбудові і правильній інтерпретації її національних інтересів, але найважливіше є те, щоб позбутися політичної, військової та економічної залежности від Росії і тим самим покласти кінець політичному диктатові й економічному шантажеві з боку північного сусіда і рівночасно політиці „єдинонеділимства" зі сторони ЗСА, яку застосовують супроти України її урядові чинники.

Чи в сучасну пору наша дипломатична служба спроможна виконувати ці важливі завдання? Очевидно, що тільки частинно, хоч вже зробила у цьому напрямку багато, однак ще далека від своєї цілі. На це вплинули економічні труднощі України, яка не спроможна поставити дипломатичну службу на рівень з іншими державами світу. Нині відчувається великий брак фінансів, щоб належно забезпечити дипломатичну службу потрібним персоналом, а це болюче відбивається на діяльності амбасади у Вашінґтоні, консулятів в Ню Йорку і Чикаґо. Забезпечення приміщень і побутових потреб для працівників є надто важливою справою і відповідальністю всіх нас. Всі наші старання повинні зосередитися над розв'язкою, хоч би тільки частинною, щоб наші дипломати мали змогу присвячувати свою увагу і енерґію для наладнання дипломатичних завдань.

Нав'язуючи до справи підсилення нашої дипломатичної служби новими працівниками, щоб бути на рівні у своїй дипломатичній праці з іншими народами, а особливо бути ефективним фактором для своєї держави, потрібно мати до диспозиції належну кількість працівників. І саме тут нехай послужать нам порівняльні цифри інших держав. Наприклад, ЗСА мають в дипломатичній службі 26,533 працівники, така мала Швеція має 2,150, а з цієї кількости 700 працює за кордоном. Водночас звернемо увагу на недавній звіт амбасадора ЗСА в Києві Романа Попадюка, в якому він ствердив, що коли було відкрито американський консулят в Києві в 1992 році, то амбасада почала свою працю з 13 американськими дипломатами і 22 українськими працівниками. На кінець липня цього року вона начислює понад 50 американських і понад 100 українських службовців. Тоді як Україна з днем проголошення самостійности налічувала 120—140 працівників. Тепер ця кількість зросла до 240 працівників (на кінець 1992 року). Припускаємо, що в 1993 році ця кількість збільшиться. Можемо навести ще більше прикладів, але те, що ми подали, насвітлює достатньо ситуацію, яку чимскоріше треба направити, бо без належно організованої дипломатичної служби наші політичні справи і державні інтереси не будуть мати великих успіхів серед чужинецького світу.

Це дає нам багато до надуми і зобов'язує до конкретної акції чи, іншими словами, фінансової допомоги, щоб цей стан хоч частинно направити. Тому Метрополітальний Відділ Фонду Генерального Консуляту в Ню Йорку звертається до громади Ню Йорку і метрополії з проханням складати свої стодолярові пожертви на Фонд Генерального Консуляту в Ню Йорку. Ми свідомі того, що нині не в силі підсилити ряди нашої дипломатичної служби, що це понад наші спроможності, але ми спроможні фінансовою допомогою зреалізувати закуп і закінчити перебудову потрібного приміщення для Генерального Консуляту, якого так потрібно для його ефективної діяльмости. Цей будинок мусить бути куплений до кінця серпня ц. р. Просимо дуже допоможіть в цій терміновій, великій справі — стояти нашій дипломатії на сторожі самостійности української держави.

Осип Труш

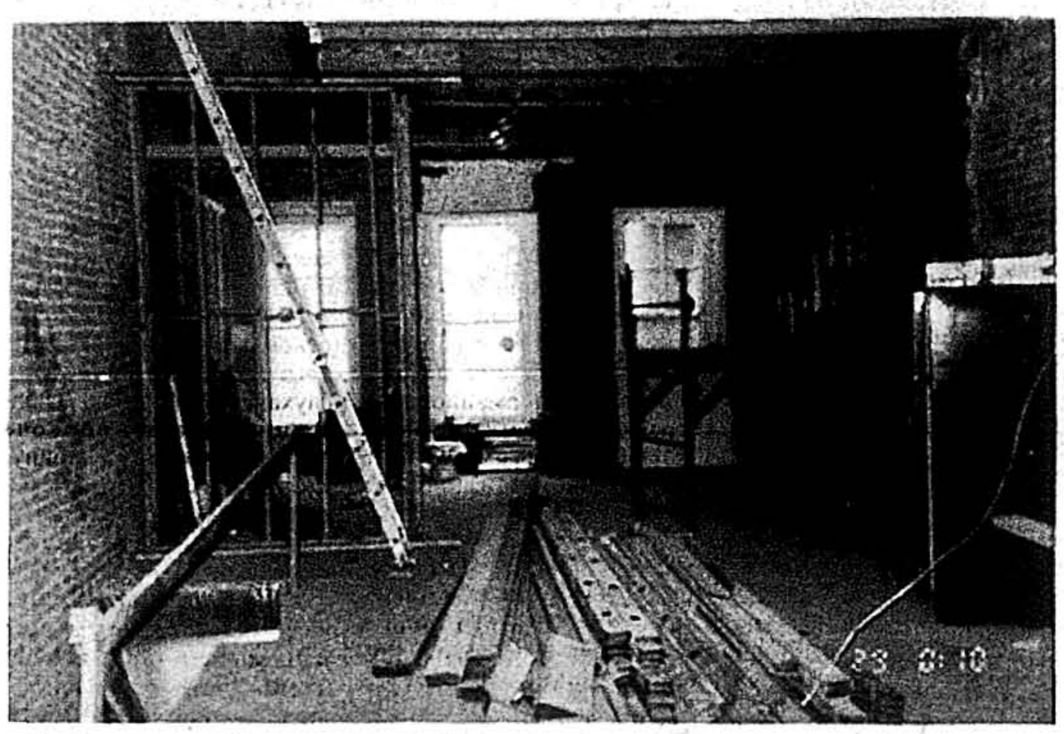
Наші дипломати на вічу 20-го червня 1993 року (зліва): консул М. Кириченко, генеральний консул Віктор Крижанівський, амбасадор Олег Білорус, заступник амбасадора В. Батюка, В. Хандогій.

Члени управи Метрополітального Відділу Фонду Генерального Консуляту, представники телевізійної програми „Контакт" і будівельного персоналу.

Будинок генерального консуляту в Ню Йорку в стадії перебудови.

Внутрішня перебудова приміщення генерального консуляту.

У СПРАВІ КОНСУЛЯТУ В НЮ ЙОРКУ

Громадяни!

Дякуючи Всевишньому Триєдиному Господу Богу наша батьківщина — Україна, після багатовікового поневолення російськими імперіялістами і останньо понад сімдесят років большевицьким комунізмом, стала вільною, незалежною соборною і суверенною державою. Ми перестали бути безбатченками. Україна з'явилась на картах світу. Пригадаймо, що за ці національно-політичні й географічні атрибути ми покидали рідні землі, щоб у вільному світі нести добре ім'я України — бути її амбасадорами і навіть були готові дорого платити — жертвою власного життя.

На хресному шляху нашої України впали гори українських жертв і пролились ріки крови. Господь вислухав наших молитов й Україна воскресла до самостійного і незалежного державного життя без пролиття крови. Ми належимо до тих щасливців, що стали безпосередніми свідками Божого чуда — воскресіння української незалежної самостійної і соборної держави. Сповнились наші довголітні мрії.

Сьогодні ми стоїмо перед дуже важливим завданням втримати, утвердити і закріпити воскреслу українську соборну, самостійну і незалежну державу. На жаль, Україна не має приятелів, які могли б її допомогти та закріпити національно-політичні й економічні атрибути.

Україна звертається з простягнутою рукою у першу чергу до своїх розсіяних по цілому світі дітей — допоможіть закріпити українську державність. Її існуванню загрожує наш північний сусід — Росія, яка не позбулась імперських апетитів — панувати над іншими народами.

У світлі подій у яких знаходиться Україна від нас не багато вимагається. Допоможім купити дім для консуляту України в Ню Йорку, щоб український консулят говорив про Україну і заступав її інтереси. Є вже підібраний престижевий будинок, у якому вже переводиться основний ремонт і є можливість його купити. Дім коштує один мільйон і двісті тисяч долярів. Зроблено вже вклад 240,000 дол. Крім цього на цю ціль вже зібрано кількадесять тисяч долярів. Залишається 900,000 дол. до заплати. Українська діяспора на східньому побережжі Атлантику є спроможна таку суму дуже скоро і легко скласти. Якщо було б 12,000 осіб, які дали б тільки по сто долярів, тоді питання було б відразу розв'язане. Сума 100 дол. не є великим обтяженням. Просимо вас складіть не менше 100 дол. на закуплення консуляту в Ню Йорку. Зробіть це вже. Як наша пословиця говорить — громада по нитці, — бідному сорочка. За 100 дол. ми не збідніємо і не збагатіємо, але хоч трохи зменшимо клопотів і труднощів молодої української держави.

Чеки просимо виписувати: Ukrainian Consulate Fund і посилати на адреси українських кредитівок.

Збірковий Комітет Метрополії
інж. Всеволод Саленко, голова
Осип Труш, секретар

У ПОНЕДІЛОК, 9-ГО СЕРПНЯ, федеральний суддя не дозволив Національному архівові видати звукозаписні стрічки колишнього президента Ричарда Ніксона з його розмов у Білому Домі аж до часу, коли особисті розмови не будуть відокремлені та йому повернені. Суддя Федерального окружного суду Ройс Ламберт підкреслив, що наказ про видачу тих стрічок зразу після влому до Вотерґейту виразно зазначує, що стрічки виключно приватного характеру мають бути повернені Р. Ніксонові до його диспозиції. Сьогодні це вже 1993 рік і цього це не зроблено.

ГРУПА ІМІҐРАНТОК з колишнього Совєтського Союзу почала голодівку перед будинком парляменту в Єрусалимі. Вони вимагають, щоб ізраїльський уряд виконав свою обіцянку і забезпечив мешканнями численні бездомні родини новоприбулих.

2-ий Курінь УПС-ок „ТІ, що греблі рвуть"

ділиться сумною вісткою, що з волі Всевишнього відійшла на Вічну Ватру у суботу, 10-го липня 1993 р. довголітня членка куреня, член станиці Клівленду, пластова виховниця та командантка пластових таборів

бл. п. пл. сен. кер.

АННА - НУСЯ МРИЦ САТУРСЬКА

Цією дорогою висловлюємо глибоке співчуття родині покійної.

Провід Куреня „ТІ, що греблі рвуть"

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в середу, 4-го серпня 1993 р. відійшла у вічність

наша дорога

МАМА, БАБУСЯ І ПРАБАБУСЯ

бл. п.

Меланія Боднарчук

народжена в 1912 р. у Чернятині, Україна.

Залишила у глибокому смутку:

мужа — ВАСИЛЯ
сина — ДМИТРА з дружиною АЛІС
внуків — МАРКА, МЕЛАНІЮ, МАРТУ, МАРІСУ І МАЮ
брата — ПРОЦЯ
дев'ять правнучок і правнуків
та ближчу і дальшу родину в Канаді й Україні

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 6-го серпня 1993 р. на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

З глибоким жалем повідомляємо, що у понеділок, 2-го серпня 1993 року, несподівано відійшов від нас

наш найдорожчий

БАТЬКО І МУЖ

бл. п.

МИХАЙЛО ЮРЕЧКО

ПОХОРОН відбувся у суботу, 7-го серпня 1993 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Щиро дякуємо всім, хто брав участь в жалібних обрядах.

Особи які хотіли б скласти свій скромний дарунок в пам'ять покійного, просимо замість квітів передати грошеві датки на КОНСУЛЯТ УКРАЇНИ в Ню Йорку.

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями та всією громадою, що в четвер, 5-го серпня 1993 р. відійшов у вічність на 62-му році життя

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, БРАТ

бл. п.

ЗЕНОН Л. ФЕЩАК

У глибокому смутку:

дружина — ОЛЕНА
донька — ЄВА з мужем
син — ЗЕНОН МАРКО
брат — ЯРОСЛАВ з родиною
і дальша рідня в Америці

ПАНАХИДА відбулася в неділю, 8-го серпня 1993 року.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 9-го серпня 1993 року.

Замість квітів просимо складати пожертви на ФОНД БУДОВИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ в Ню Йорку.

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 31-го липня ц. р. відійшов у вічність на 85-му році життя

бл. п. д-р

АТАНАС ФІҐОЛЬ

професор Українського Технічно-Господарського Інституту, кол. ректор цього ж Інституту, член Наукового Товариства ім. Шевченка і член Управи його Европейського відділу, довголітній член редакції „Енциклопедії Українознавства", кол. голова Виконавчого Органу Державного Центру УНР у екзилі, кол. голова Українського Демократичного Руху, визначний пластовий і студентський діяч, керівник видавництва „Молоде Життя" і „Книга", редактор „Вістей із Сарселю", співзасновник Фундації „Енциклопедії Українознавства" в Америці й Канаді, організатор фондів на видання „Енциклопедії Українознавства".

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА відбулася у середу, 4-го серпня 1993 року о 18-ій год. у Катедральному храмі української католицької церкви в Мюнхені.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — у четвер, 5-го серпня, о 10:30 на українській дільниці цвинтаря Вальдфрідгофу.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Родина
Наукове Товариство ім. Шевченка
Український Технічно-Господарський Інститут
Редакція „Енциклопедії Українознавства"
Пласт

Людина, що привезла усмішку з України

Джерзі Ситі, Н. Дж. (Л. Коленська). — Петро Мельник, відомий громадський діяч та президент Лаєнс клюбу у Ламберлейні, Н. Й.; відвідав у п'ятницю, 6-го серпня ц. р. редакцію „Свобода", щоб поділитися з редакторами враженнями із одномісячного подорожування із своєю дружиною Наталкою — „вширш і вздовж" України.

Запросив його до міста Макеївки, на Донеччині, Олександер Ковалів — голова тамтешнього Лаєнс клюбу. Щоб пояснити — цей клюб, це добродійна організація, яка допомагає людям, що найбільше цього потребують — сліпцям, жертвам Чорнобиля, приділюючи стипендії, допомогу школам. У 1952 році, — як сказав П. Мельник, — заснували такий клюб у Токіо, Японія, і від цього часу там на всіляких мітингах розпочинають їх національним гимном. Сьогодні організація ця багата в члени і до неї належить 150 млн. осіб на цілому світі.

Фото: П. Мельник із своєю дружиною Наталкою в редакції „Свободи".

П. Мельник (справа) з кол. амбасадором ЗСА в Києві Р. Попадюком.

А тепер про Макеївку. Це місто, в якому живе 800,000 мешканців. Перебуваючи там, він познайомився із особами, що відіграють чільну активну ролю у цьому місті, а це з Володимиром Жуковим — посадником Макеївки а депутатом до Верховної Ради України, „з незвичайною гарною і гуманною людиною", як висловився про нього гість редакції, — Валерієм Мельниченком головним лікарем шпиталів, зокрема шпиталя, де лікують жертви Чорнобиля, зустрічався з Юрієм Грядущим — директором шахт, де недавно відбувався штрайк, як із Олександром Яковенком — директором постачання природного газу України. І хоча працюють у різних ділянках, всі вони — головні „герої" життя-буття Макеївки.

Особливо цікаве було інтерв'ю П. Мельника з Ю. Грядущим, який переповів тодішні події, пов'язані з недавнім штрайком. Говорив теж наш відвідувач із іншими людьми — вуглекопами. Колись їх, ще юнаками, за сталінських часів, заарештовано і заслано на Сибір — і це відбувалося, звичайно, під будь-яким претекстом. Переслідувані, морені голодом і нищені працею понад їхні сили — вони перенесли це все (деякі з них не вижили) і сьогодні — вони вже статечні вуглекопи, старші робітники, нині живуть вони без жадних утисків і зашморгу на їхньому житті. Але все ж шукають ще кращої дороги — із цього приводу штрайки. П. Мельника вони незвичайно тепло і гостинно приймали у своїх хатах, де — телевізори, гарне устаткування, бочки набиті салом, а муки на хліб подостатком. З'їздив П. Мельник із своєю дружиною Україну — „вздовж і поперек" — Полтаву, Київ, Матіївку, Львів, Червоноград, Крехів і Жовкву і т. д., куди лиш завезло авто.Назагал люди там стримані, — казав наш гість, — але й ввічливі та гостинні. Розповідає дехто про злочини чи грабежі, він їх не завважив, ані хвала Богу на собі не досвідчив. Життя довкруги йшло мирним порядком. Навіть на дорогах водії автомашин не трублять, не хвилюють один одного. Особливо тут шанують і поважають приїжджих з-поза океану та й дивуються, що вони говорять чистою українською мовою. Бо як це так, що по стільки роках на чужині вони зуміли зберегти українську мову. А в Україні по містах українська мова дещо занедбана, але на питання ваше відповідають українською мовою.

Відвідував П. Мельник і різні монастирі — а поміж іншими у Крехові та Жовкві, церкви, школи, лікарні та й табори, спеціяльно пристосовані для проживання жертв Чорнобиля. Побував він і на цих пунктах, де за часів совєтської влади була заглушувальна система, яка служила заборолом „Голосу Америки" і „Радіо Свободи". Сьогодні ця система вже нечинна. Був на посвяченні пам'ятника в честь героя-упіста „Леґенди" в Сільці, де він народився. Бував і ва весіллях і похоронах і там, як давніше, відгулюють його не раз і три дні, бував і на похоронах, але тому, що в Україні важко здобути все потрібне для похорону, то бачив як батько вистругував гиблівки, щоб у домовині обгорнути ним тіло свого сина.

Зустрічаючись з різними жителями України наш гість зустрічався із видатними її одиницями. Ось у Києві говорив із професором в Інституті Українознавства Київського університету Петром Кононенком та й із Степаном Хмарою, депутатом до Верховної Ради України і з Романом Попадюком, колишнім амбасадором ЗСА в Україну.

П. Мельник брав участь у різних відзначуваннях і святкуваннях. Як уже згадувано, був і в Червонограді, де виступав перед зібраною громадою разом із С. Хмарою. У промові П. Мельник між іншим сказав: „Ми в діяспорі і ви тут шануєте Степана Хмару. Так, ясно, ви повинні його шанувати, але ви повинні поважати й інших українських політиків. Якщо мова про Президента України, то ви можете його критикувати, але й повинні його шанувати, адже це ваш перший демократичним способом вибраний Президент. Не забувайте, що й Америка шанує свого першого Президента Вашінґтона — і тому вона є такою могутньою державою". У промові цій він теж розповів про життя і дії української діяспори, її постійне стремління нести допомогу Україні, співжити з нею. А закінчив промову ось тими словами: „Люди беріться до роботи!"

Залишив він в Україні, особливо шпиталям, де лікують жертв Чорнобиля, сотні долярів і від себе особисто і від Лаєнс клюбу. Але це ще ніщо в порівнянні з видатками цих лікарень, з їхніми щоденними потребами. Кожна допомога там конечна.

Чотирнадцять років тому П. Мельник був на Україні — тоді ще знедоленій, переслідуваній, де лише тихцем можна було висловлювати свою думку. „І яка сьогодні там, велетенська різниця. Нині українцям треба — заявив наш гість — тільки дати можливості розвитку, бо вони вже є на добрій дорозі". Наш відвідувач теж сказав, що треба віддати шану нашим націоналістам, які перепроваджують на землях України, освідомлюючу акцію, яка ще дуже на потребу.

І ще раз, ніби переглядаючи прозірки своєї подорожі, де доводилось П. Мельникові зустрічатися із щирими, гарними українськими людьми, які бажають добра Україні і трудяться на шляху її розвитку і, де кожна хата вітає вас привязною усмішкою, — він сказав, що звідтіля ви вертаєтеся незвичайно вдоволені з бажанням далі допомогати своєму народові.

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

пізнати об'єктивну й правдиву історію України, літератури та культури.

Цьогорічний вчительський семінар присвячений вшануванню світлої пам'яті жертв голоду в Україні у 1932-33 роках.

У зв'язку з 60-ми роковинами голоду в Україні відбулася двогодинна сесія, якою проводив д-р Є. Федоренко, екзекутивний заступник Крайового Комітету Вшанування Жертв Голоду в Україні. Д-р Юрій Гасецький подав історичне тло голоду в Україні, проф. Павло Маляр, як живий свідок, розповів про це народовбивство в Харкові й Миргороді, а д-р Є. Федоренко представив як комуністична пропаґандивна машина, за допомогою західнього пресового корпусу та прихильників комунізму, зуміли впродовж десятиріч приховати правду про сталінський ґеноцид. Учасники семінару Ірина Кравець, Марійка Бодик і Таня Кіндзельська прочитали свідчення тих, кому довелося пережити голод 1933 року з книги свідчень „Безкровна війна" Олександра Міщенка.

Програму семінару приготовляла Управа Шкільної Ради в такий спосіб, щоб вона найбільш повно охоплювала українознавчі предмети потрібні вчителеві в практичному вжитку при навчанні в школах.

Виклади тривають два тижні з семигодинним академічним навчанням. У програму включено переважно виклади з українїстики, а саме: мови та літератури, культури, історії, географії та методики.

Вчительський семінар розрахований для підвищення кваліфікацій вчителів та підготування вчителів до навчання в старших клясах.

Лекторами цьогорічного семінару є проф. П. Маляр — українська мова, д-р Ю. Гасецький — Історія України XX століття, д-р Є. Федоренко — українська література 20-их років, мгр Ярослава Ґеруляк — історія культури в перші століття після прийняття християнства, д-р Ігор Гурин — українська новеля та поселення в світі.

Відбулися також окремі лекції та гутірки гостей-лекторів. Д-р Ян Хойнацький мав три виклади з української клясичної музики, а директор Київської Міської Бібліотеки для Юнацтва Лідія Корсун говорила на тему „Молодь в незалежній Україні".

На цей семінар з'їхалися вчителі Шкіл Українознавства з Ню Йорку, Чикаґо, Дітройту, Рочестеру, Пассейку, Балтимору, Йонкерсу, Клівленду, Лонґ Айленду, Кергонксону і Торонто. А з України були з таких міст: Київ, Львів, Запоріжжя, Чернівці і Тернопіль.

Керівник семінару: д-р Є. Федоренко, заступник: д-р І. Гурин, адміністратор — директор Стефанія Квасовська. Семінар відвідують також зацікавлені гості на Союзівці.

Фонд В. Луціва...

(Закінчення зі стор. 2)

Шлемкевич, Юліян Охримович, Осип Бойдуник, Василь Кучабський. Серйозне опрацювання даної літератури в Україні ще попереду і кожний дослідник новітньої історії знайде у фонді Василя Луціва цінний матеріял.

Твори красного письменства охоплюють пласт української літератури від „Слова о полку Ігоревім" до клясиків XIX сторіччя і сучасних авторів. Раритетами можна вважати прижиттєві видання Івана Франка.

Мистецька частина представлена різноманітними випусками: тут і розкішні альбоми Олекси Повстенка, Володимира Січинського, Святослава Гординського, рідкісні публікації Богдана Ханенка, Никодима Кондакова та Івана Толстого.

Важливим надбанням Бібліотеки НТШ є енциклопедії, словники, бібліографічні довідники, а також товсті фоліянти зібрання законів Російської імперії та Совєтського Союзу.

Збірка Василя Луціва містить чимало книжок філософського спрямування, пов'язаних із психологією, соціологією, медициною. Сотні видань відображають зацікавлення проф. Луціва з питань археології, антропології, демографії, правознавства, бібліотекознавства, педагогіки, історії науки. Є в колекції унікальна краєзнавча література, еміграційна періодика.

Ще не пізнавши, як належить, всього багатства Бібліотеки Василя Луціва, усе ж відзначимо її не абияку вартість. За своєю вагою та значенням дана Бібліотека — це виняткове явище в культурному житті країни. По-королівськи щедрий дар професора Луціва демонструє нашій громадськості самовіддану любов, високу самопожертву справжнього патріота рідної землі.

Фонд Василя Луціва сприятиме ростові авторитету сучасної Бібліотеки НТШ, а також служитиме піднесенню її до рівня солідної наукової установи, яка гідно продовжуватиме традиції Бібліотеки НТШ довоєнного періоду. Колекція книг, наявних сьогодні в депозиті Бібліотеки, створює базу, що необхідна для творчої роботи секцій та комісій Товариства.

На превеликий жаль, покищо книги Василя Луціва знаходяться у невідповідних, непристосованих для зберігання умовах, — тому для збереження безцінного фонду Бібліотеки необхідно, не відкладаючи, розв'язати проблему повернення НТШ його приміщень на вул. Винниченка, 24 (колишня Чарнецького), де могла би розміститися така важлива книжкова збірка. Во ім'я розквіту Товариства як фактора розквіту української науки та культури.

Зі Заходу...

(Закінчення зі стор. 2)

тівника проти свого Президента, щоб виконати завдання — забрати з України нуклеарну зброю. Акція проводиться, як виходить із натяків, на початку 2,000 років.

Цікава деталь: до успіху акції проти України причиняються те, що Америка і Росія синхронізують аґресивні проти України дії. Росія побренькує зброєю на східньому кордоні України. А ще маркантніше те, що американською експедицією проти України керують два російські „дорадники". Полк. Ворішнов у ставці головнокомандуючого американськими силами, та майор Ільваніч у фронтових частинах; останній перебирає повну команду американського батальйону після загину його команданта. В повісті виноситься під небеса заслуги і геройство цих росіян.

Прочитавши цю грубезну „повість", питаєш себе: чи це повість насправді? В моїх очах ця „повість" — це не белетристика. Пропаґандивні політичні тенденції у її змісті надто виразні: вказати у формі повісті на націоналістичні настрої в Німеччині, та відродження гітлеризму. Концепцію з українськими ракетами виразно взято з метою сконструювати заговір з вістрям проти Німеччини.

Тут є нагода висловитися про вартість нуклеарної зброї для України. Сьогодні вона не має ніякої мілітарної вартости ні для ЗСА, ні для Великобританії чи Франції. Найбільша її вагомість для Ізраїля, може Пакістану, може Кореї. Чому? Її корисність спирається на вірогідності, що противник рахується з тим, що ця зброя може бути вжита проти нього, і ця загроза стримує його від агресивної дії. У нинішніх міжнародних умовах така загроза, наприклад, для ЗСА після розвалу СССР не існує. А Росія ніяк не повірить, що Україна могла б ужити нуклеарні ракети на випадок, коли б вона стала здійснювати погрози скінчити з незалежністю України. Тож в Україні може існувати питання „як і коли" позбутися цієї зброї, а не „чи".

Освіта і наукові...

(Закінчення зі стор. 2)

нованого видання ствердив, що дискутанти мало ознайомлені з авторами запляннованих статтей, а між ними є висококваліфіковані дослідники, але й інші. Проспект теж скритикував відомий історик, Дашкевич, а проте „цю велику книгу ми мусимо писати". Він переконаний, що можна знайти співпрацю з представниками діяспоральної науки і полагодити справу компромісово.

• • •

Скінчилась дискусія і до слова прийшли академіки П. Толочко і Г. Вервес. Вони були заскочені, бож почули багато гірких і виправданих закидів... Доволі враженим був передовсім акад. Толочко, який у відсутності акад. О. Пріцака мав обов'язок не тільки представити проспект, але й захищати його перед критикою. На його думку, деякі виступи були необдумані і критичні зауваження не у всьому правильні. Найбільше заболіло його те, що, мовляв, „почекайте поки дозрієте". („Можна, відмітив Толочко", ніколи й не дозріти"... Нам лякатися не треба, а разом з вами (діяспорою) зможемо наш задум вивершити. Роботи над історією української культури не припинимо, бо не можемо. Мусимо наладнати співпрацю з вами. Тож — помагайте!

Доволі згущену, а той до деякої міри неприємну атмосферу, що огорнула всіх, змінив виступ предсідника сесії і господаря конференції — проф. Дмитра Штогрина. У своєму заключному слові він ствердив, що дискусія над проєктом АН була „гаряча", а проте мала й свої позитивні сторінки. Шкода, що не всі присутні на конференції мали змогу ознайомитись докладніше з надрукованим проспектом. Було б побажано, щоб оцей проспект опинився в руках компетентних дослідників з діяспори разом із запитником про думки, зауваження чи поради до окремих розділів і про евентуальне бажання допомогти у співавторстві такого важливого видання. Професор Штогрин, теж підтвердив погляд дискутантів, про потребу ввести до видавничого пляну розділ про ролю Церкви в українському культурному процесі, культурні процеси нашої діяспори, звернути належну увагу на розділ „Україна XX сторіччя". Зокрема було б побажано запросити до співпраці визначних чужинецьких дослідників (наприклад з сусідніх народів), бо це збільшило б престиж видання. У конклюзії він підкреслив, що плян треба переробити і не спішитись з його друком, бо працю над таким виданням треба виконати солідно, а згодом виготовити її переклад на кілька світових мов.

• • •

Зваживши на дуже актуальну тематику, кількість доповідачів (зокрема з України), а теж справді велику культурну дискусію, 12-ту конференцію Української Науково-дослідної Програми при Іллинойському університеті треба вважати успішною і висловити признання її голові-організаторові проф. Дм. Штогринові, якого АН України нагородила медалею Михайла Грушевського.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

Серед прізвищ осіб, які пожертвували на УСЦАК — Фонд для Відродження Спорту в Україні („Свобода", ч. 146 з 3-го серпня 1993 року) 100 дол., слід читати: Ярослава Яросевич. — Ред.

НЕЗВИЧНОГО БИЧКА привела цими днями корова на кличку Бакара, що належить фармерові з єгипетської провінції Кальюбія. Цей бичок має один тулуб, але дві голови.

ГОЛОВОЮ ПРОВІДНОЇ нижньої палати японського парляменту вибрано 65-річну Такако Дої, відому діячку Соціял-демократичної партії. Вперше за 103-річну історію японського парляментаризму палату представників, яка, згідно з конституцією, має вирішальний голос у розв'язанні практично всіх важливих державних питань в Японії, очолила жінка.

ВИСТУПАЮЧИ В СТОЛИЦІ Болівії Ля-Паз, кубинський лідер Фідель Кастро закликав країни Латинської Америки „об'єднатися в боротьбі проти капіталізму". Він звинуватив розвинуті промислові держави в намаганні накинути свою волю „третьому світові". Для прикладу Ф. Кастро назвав дії Організації Об'єднаних Націй в Сомалії.